

TOPLUMSAL SORUMLULUĞU GERÇEKLEMENİN BİR ARACI OLARAK SİYASET...

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK
SHP Beşiktaş İlçe Başkanı

ŞİMDİKİ DURUM

12 Eylül'ün hepsi birbirinden beter ayıplarından birisi olan “siyasi partilerin kapatılması kararı”nın iptalinden sonra, özellikle sosyal demokrat kanatta önemli gelişmeler olmaya başladı. Bir demokratik kazanım olarak, 12 Eylül öncesi var olan siyasi partilerin yeniden çalışmaya başlamalarına ilişkin karar politik arenada yeni dengelerin oluşumunu yanı sıra getirdi.

Bunun sonuçlarından birisi olarak, CHP yeniden çalışmaya başladı.

Bu gelişme değişik yönleriyle, boyutlarıyla değerlendirilecektir. Farklı sonuçlara ve çıkarsamalara ulaşılabacaktır. Bu farklılıklar çarpışacaktır. Bu diyalektik yaşanacaktır. Yaşanmalıdır da... Önemli olan bunun yaşanmaması değildir. Önemli olan yaşananlardan, akli başında sonuçlar çıkarıp yeni sentezleri yakalayabilmektir. Bu yapılmadığı zaman, bunların yaşanmış olmasının ne anlamı olur ki?

Bu gelişmelerin biraz da doğal sonucu olarak, SHP'den ayrılmalar başladı. Sosyaldemokrat kanatta, “tercih” olayı yaşanıyor şimdilerde...

YENİ BİR TERCİH AŞAMASI...

Sözü edilen tercihin özellikle SHP-CHP arasında yoğunlaşması bekleniyor. DSP açısından durum daha belirsiz görünüyor.

Bu noktada sorulması gereken sorular var:

- Politikada tercih neye göre yapılır?
- Politikada tercih ne için yapılır?

Tercih yapanların, yapacak olanların, yapmayı düşünenlerin bu soruları kendi inançlarında, bilinçlerinde, belki beklentilerinde, deneyimlerinde tartmaları, tartışmaları ve değerlendirmeleri gerekir. Bunun sonucunda da,

- Gerçekten siyaset yapma
- Bir gruba inanarak birlikte hareket etme
- Bir lidere ya da liderlik kadrosuna inanma
- Bir programa inanma
- Yalnızca geçmişe bağlı kalma

- Alışkanlıklara göre davranma
- Kendi kişisel beklentileri açısından güvence bulma

ölçütlerine göre karar verilecektir. Bunlardan yalnızca biri ya da birkaçı birlikte tercihi belirleyecektir.

Bu süreç şimdi yaşanıyor. Her ne kadar yasa, eskiden CHP üyesi olanlar açısından 4 aylık bir geçiş sürecini öngörmüşse de, bu sürecin olabildiğince hızlı yaşanması “siyasal ahlak” açısından önem kazanmaktadır.

Çünkü siyasette “aklı orda kendisi burada” olayı ciddi bir çelişkidir. Bu çelişkinin mutlaka çözülmesi gerekir. Bunu gizleme eğilimleri, hoş değildir. Şık da değildir. Erdemlilik de değildir. Aslında böylesi bir insan yapısı, “kimlik geçişi”nin de tipik bir örneğidir. Böylesi çelişik kişilerin yapıya yarar getirmeleri de düşünülemez. Çünkü siyasette asıl olan, “inanılan yerde” mücadele etmektir. Ters durumda, inançtan söz etme olanağı kalmaz.

EVET, SİYASETE OLAN GÜVENSİZLİK AŞILMALIDIR...

Değişik toplumsal profillerden gelen üyelerden oluşan SHP, ayrışmaların, ayrılıkların ve farklılıkların düşünce temelinde dayandığı bir kanatlaşmayı yaşayamadığı için “istikrarsız” bir biçimde dışına yansıdı. Kişilere aşırı bağımlı bir ayrışma sonucu iç uzlaşmasını bir türlü kuramadı. Sonunda da kişilerin konumlarına göre yalpalanmalar, savrulmalar yaşandı.

Hatta bunun öyle örnekleri yaşandı ki, bu, sosyaldemokrat partilerde politikaya güveni sarsıcı boyutlara ulaştı.

Bugün, buna neden olanlardan bazıları, politik ahlaktan ve erdemden söz ederken, aslında bu güveni bilmem kaçınıcı kez sarsmış olmaktadırlar.

Siyasete ve siyasetçiye olan güvensizlik, ciddi biçimde saptanması gereken ve değerlendirilmesi gereken bir noktadır.

1991 yılında yapılan bir sormacaya göre, halkın % 19.3'ü Türk Siyasal Sistemine “çok”, % 30.4'ü “oldukça” güvenmekte; % 26.8'i “pek”, % 23.5'u “hiç” güvenmemektedir. Yani özeti halkın % 50'i siyasete güvenmekte, % 50'si güvenmemektedir.

Bunu destekleyen bir sonuç da, 1 Kasım kısmi yerel seçimleriyle ilgili kamuoyu yoklamaları sonuçlarıdır. Bu sonuçlara göre, İstanbul'da seçim yapılacak bölgelerin bazılarında kararsız seçmenin oranı % 30'lara ulaşmaktadır. Yani neredeyse “kararsızların erki”ne doğru bir gidiş söz konusudur.

Kuşkusuz siyasete güvensizliğin çok çeşitli nedenleri vardır. Ama Türk siyasetçisine güvensizliğin temelinde yatan çok önemli nedenlerden birisi, benim inancıma göre, kişilerin siyaseti kendileri için yapmalarıdır. Kendi özlemleri, beklentileri, egoları için yapılan siyaset, tutarsızlıklar üretecektir. Böyle davranan bir kişinin savrulması, yalpalaması kadar doğal bir şey olabilir mi? Kişi, mücadelesini öznel beklentilerine dayandırdığında, hatalar ardı sıra gelecektir. Tersinin olabilmesi, çok iyi aktör olmayı gerektirir.

Bunun panzehiri, siyaseti bir toplumsal sorumluluk olarak yapmaktır. Böylesi bir siyaset kültürüne ülkemizin çok fazla gereksinmesi bulunmaktadır. Kişiselliklerinden arınmış siyasetçiler mücadeleyi belirlediklerinde, şimdiki hastalıkların önemli kısmı sağaltılmış olacaktır.

Bu kültür yerleşmediğinde inkarcılık, reddiyeler ve suçlamalar ard arda gelmektedir.

Kuşkusuz politikada çizgi değişimleri de olağan karşılanmalıdır. Değişen dünya ve ülke koşullarına uyum sağlayamayan, tutuculukta ve statükoculukta ısrar eden, değişime kapalı olan ve dinamik olmayan yapılarda kalmak kuşkusuz savunulamaz. Ancak birlikte olunan bir geçmişi ayrılıkla birlikte tümünden yadsımak ise, en hafif deyiimiyle bir haksızlıktır.

Siyasette tutarlılık örnekleri çoğaltılabildiği, kişisellikler azaltılabildiği ve ayrılıklar doğru biçimde gerekçelendirilebildiği zaman, siyasete karşı güvensizliğin aşılmasında önemli kazanımlar da elde edilmiş olacaktır.

YENİ BİR DÖNEMİN BAŞLANGICI...

Bugün gelinen aşamayı, SHP açısından bir çözülme ve dağılma telaşıyla değerlendirmek son derece yanlıştır. Giden ve gidecek olanlar açısından da, kalanlar açısından da bu aşama yeni bir şanstır.

Kaldı ki bu yeni durumun örgütte yarattığı moral görmezlikten gelinemez.

Son söylenecek baştan söylenirse, SHP için tam da Sokrates'çi düşünme zamanıdır. Ne demişti ünlü düşünür, “oyları saymayınız, tartınız...”

Yani eğer SHP, “kalan üyelerini tartmaz da sayarsa, yani yine kelle sayma hatasına düşerse” bu şansını yine kullanamayacak demektir.

Şimdi SHP'de niteliği ön plana çıkarma zamanıdır. Bu yapılırsa, anı, bugünü kurtarma yerine, geleceği kurtarma şansı yakalanmış, sosyal demokrasiye yeni boyutlar ve önemli katkılar ve kazanımlar sağlama olanağı yakalanmış olunacaktır.

Bunun için parti bu durumu “adam” gibi değerlendirmelidir. Halikarnas Balıkcısı, “adam gibi adam olmaktan” söz eder. SHP de, “parti gibi parti” olmayı becerebilirse, işte yaşananların bir anlamı olmuş demektir.

Yani söylenmek istenen şudur: Bu yeni dönemin başlangıcında sorunlar doğru tanılanmalı, bunların adı doğru konulmalıdır. Ancak bundan sonra, objektif, duygusallıktan uzak, kararlı bir biçimde ve tüm olanaklar kullanılarak çözümler üretilmelidir. Yalnızca çözümler söylenmemeli, bunların parti yaşamını değiştiren araçlar olmaları sağlanmalıdır.

Yani SHP bugüne kadar takılıp kaldığı fasit çemberi, çemberleri artık kırmalıdır.

İki yönetim uzmanı (Peters & Waterman), “iyi bir köprü tasarlamak, bazı köprülerin niye çöktüğünü anlamaktan daha zordur,” derler. SHP, zor olanı seçmek zorundadır. Ülkemizin aydınlık geleceğine uzanan köprünün tasarımında ve yapımında kendi çimentosuyla, emeğiyle yer almalıdır.

SOSYAL DEMOKRATLARIN BİRLİĞİ ÜZERİNE...

Şimdi en çok dile getirilen konu, sosyal demokratların parçalanmışlığı... Bu kanatta 3 parti lüks olarak kabul ediliyor. Tarihinde en çok % 40 oranında oy potansiyelini yakalayan sosyal demokratların, ilk seçimlerde bu dağınlıklıkla birçok oyu heba etmeleri olasılığı var...

Bu yeni bir durum değil ki... Ne yazıktır ki, sosyal demokrat partiler sıkıca sarılmaları gereken "özde yoğunlaşma" yerine "özde dağılma" eğilimini bir türlü terk etmemişlerdir. Böylesi yapılarla seçmene güven verme olanağı olur mu?

Oysa ülkemiz çok kritik günler yaşıyor...

Terör ülke bütünlüğünü zorlayan, toplumu her gün huzursuz eden boyutlara ulaştı.

Bir süre önce yine darbeler konuşulur oldu. En yetkili ağızlar bunun tersini söyleseler de, böyle bir psikoloji oluşuyor. Darbelerin bugüne kadar hiçbir soruna (zengin olanların zenginliklerine zenginlik katma dışında) köktenci çözüm getirmediği biline biline bir söylenti yayılıyor. En kötüsü, toplumda böylesi bir "darbe beklentisi psikolojisi"nin oluşması. Bu oluşunca ve darbe olunca düş kırıklığı yaşanmamış oluyor. Bu psikolojinin oluşmaması için mücadele gerekiyor. Darbelere ilişkin 10 yıl psikolojisini aşalı 2 yıl oldu. Bunu unutacağımız, demokrasi için "direniş" psikolojisi ve bilinci yaratacağımız bir kararlılığı göstermemiz gerekiyor.

Hükümetin protokollerdeki hedeflere ulaşamadığı sıkça söylenir oldu. Bunda sorumluluğu olanlar da bu koroya katılıyorlar. Bu sözleri yerine getirmek, yalnızca hükümetin sorunu ve işiymiş gibi...

Tam da böyle bir zamanda, Mesut Yılmaz, "erken seçim önkoşullu DYP-ANAP koalisyonu" görüşünü attı.

Neden?

Sosyal demokratların 3, solcuların bilmem kaç parça olduğu bir ortamda, bunların çöpe gidecek oylarının üstüne yatarak dayandığı seçmen tabanına oranla daha fazla temsil gücüne ulaşmak...

Böyle sonuçlara varınca, parçalanmışlık kolay kabul edilebilir bir durum olmaktan çıkmaktadır.

Ama, bunun da yaşanması gerektiğine inanıyorum ben... Yara ala ala, yitire yitire, canımız yana yana doğru bir gün yakalanacak...

Altı boş birleşme çağrılılarıyla bir yere varmak olanaklı değil... Herkes bir süre kendi yolunda yürüsün bakalım...

Birleşme ve bütünleşme, ne yazıktır ki zaman alacak... Ve ben inanıyorum ki, birleşme ve bütünleşmede, eğer sosyal demokrat partiler kadro değişimleri yaşarlarsa, yeni kuşaklar belirleyici olacaklar.

İşte zaman alacak dediğim de bu...

Birleşmede "şimdiki yorgun karşıtlık psikolojilerinin" terk edilmesi bir önkoşuldur. Herkes aynı şeyi söylese de, bu psikoloji değişmediği sürece, yine karşı karşıya gelinecektir. "Karşıyım karşı, her şeye karşı"... Evet, aynen böyle...

Bir diğer yaklaşım da şudur: Belki de tabela anlamında birleşme hiç olmayacak... Değişen ülke koşullarında sosyal demokrat seçmen sayısının artması sonucu artan oylar, ayakta kalan partiler arasında bölüşülecek... Bu da bir yaklaşımdır. Bunun da düşünülmesi gerekir. Çünkü bir yandan ülkede kentleşmeden (kentleşme oranının tümü kentleşmeye de...) söz edeceğiz, bir yandan da sol oyların artmasını düşünmeyeceğiz... Bu da çelişik bir durum olur...

İşte bu gelişme varsayımı, her partinin kendi yolunu açmasını zorunlu kılıyor...

Belki de partilerden bazıları azınlık partisi olarak kalacak, sonuçta, bizde örnekleri bol olan diğerleri gibi tarihteki yerlerini alacaklar...

Tüm bu nedenlerle, birleşme-bütünleşme konusunda acele etmenin bir yararı görünmüyor.

ŞİMDİ YENİ BİR DÖNEMİN BAŞLANGICINDAYIZ...

SHP olarak yeni kararlar aşamasındayız... Aslında SHP'nin ana sorunlarından birisi karar alamamak değildi, bunları yaşama geçirememekti. Şimdi ama yeni kararlar gerekiyor... Bu aşamada bilinmelidir ki, "çok geç kalmış bir karar, doğru da olsa yanlış sayılır."

Gelecekle ilgili güçlü öngörüler yapmak siyasetin önkoşulu ise, SHP bunu yapmalıdır. Programını da tüzüğünü de bu yönde değiştirme çabalarını, takvime uygun gerçekleştirmelidir.

SHP'nin ideolojisi netleşmelidir. Netleşen ideolojiye uygun bir örgüt modeli yaratılmalıdır. Bunlar için bugüne değin kerelerce söylenmiş olanları yinelemeye gerek yok...

Ama SHP, bu yeni dönemin başlangıcında, alacağı yeni kararlarla, yeni bir parti kültürü yaratmayı hedeflemelidir. Eski yapıdaki temel eğilim olan "politika yapmama, kişileri konuşma" eğilimi parti kültüründen dışlanmalıdır.

Parti, sürekli yenilenen, kendisini yenileyen bir yapıya kavuşmalıdır. Çünkü sürekli yenilenme, zaman zaman atılım yapma gereklerini azaltıcı etki yapacaktır. Çünkü atılımlar kolay olmayan çabaları gerektirirler.

SHP, yenilikçi bir parti olmak zorundadır. Yenilikçi bir partinin, örgüt çapında birçok lider ve yaratıcı kişi yetiştirmesi gerekir. Kusursuz bir parti, "lider-önder" diye adlandırılan kişileri barındıran arı kovanı gibi olmalıdır.

Partinin, yaşadığı gerçek ortamı iyi tanıyan, ancak düş güçleri ve yaratıcılıkları sınır tanımayan, coşku dolu kadrolarının önünü açması gerekir.

Sağlıklı bir örgüt için, kendi üye gücünden, kendi insan gücünden daha güvenilir bir dayanak olamaz... Örgüt emekçileri, siyasette kalitenin ve verimliliğin temel kaynağı olmak zorundadır.

Bu özellikleri taşıdığı anda SHP, ülkemiz seçmenlerine daha çok yaklaşabilecektir. Partinin programı, ilkeleri ve kadrolarıyla, seçmenin beklentileri ayrı düzlemlerde kalırsa, bir arakesit, buluşma noktası oluşmazsa, başarıdan da söz edilemez.

Halka yakınlaşmada, SHP yeni enstrümanları yaratmak ve kullanmak zorundadır. Komisyonlar yerine oluşturulacak "proje grupları" ile daha dinamik üretim dönemleri başlatılabilir. İşte tanımlanan bu proje alanlarının kesiştiği noktada parti, yenilikçi, üretken ve dolayısıyla etkili olacaktır.

Ülkemiz hep sancılı bir ülke olmuş... Ama bilinmelidir ki, toplumsal sancılardan bir tek çocuk doğmaz... Bana, içinde yer aldığım partiye, yani öznel etkene bağlı olarak, bu sancılardan farklı çocuklar doğurtulabilir...

Evet, işte dönüp dolanıp, kendisi olan insan ön plana çıkıyor... Birey ön plana çıkıyor. Ve zaten sosyal demokrat partilerin üyeleri önce birey sonra üye olamadıkları sürece de hedefe zor ulaşıyor...

Ne güzel demiştir Alman düşünür ve tarihçi HERDER:

“İnsan, aklını kullanmayı öğrenmeseydi, yaşayamazdı ve kendini ayakta tutamazdı; aklını kullanır kullanmaz, elbette binlerce hataya ve binlerce yanılığa giden kapı önünde açılıverdi, ama hemen aynı zamanda, bu hatalar ve yanılıklar sayesinde aklını daha iyi kullanmayı gösteren yol da önünde açılmış oluyordu. İnsan, hatalarını anlamayı ne kadar çabuk öğrenirse, onları düzeltmek için üstlerine ne kadar sağlam bir güçle varırsa, o kadar çok ileriye gider, insanlığı o kadar gelişir; insan, insanlığını yetkinleştirmek zorundadır, ya da kendi suçunun ağırlığı altında yüzyıllarca inleyecektir.”

Siyaset yaparken, bizi yıllar boyu inletecek suçlar işlememek bizlerin temel felsefesi olmalıdır.